

Van de Nood een Deugd, conferentie over de toekomst van hulpverlening aan vluchtelingen gehouden op 30 januari 2003 te Amsterdam.

De dag wordt geopend door Hans van Heijningen met een kort verhaal

In twee subgroepen worden de volgende onderwerpen verder uitgediept: 'Wie kunnen we nog helpen en hoe' en 'Samenwerking met andere instanties'

Hier onder respectievelijk de verslagen van deze werkgroepen, gevolgd door een verslag van het plenair. Aan het einde van het verslag nog enkele bijlagen, waaronder een aanwezigheidslijst en een van de inleidende stukken.

Workshop 1:

De toekomst van de hulpverlening aan uitgeprocedeerde asielzoekers.

O.l.v. Dominique van Huijstee

De hulpverlening die geboden kan worden lijkt op het moment op dweilen met de kraan open. Het is moeilijk om mensen weer in het proces te krijgen. Tweede asielverzoeken worden nauwelijks nog geaccepteerd, doordat de inbreng van nieuwe bewijsstukken en ondersteunend materiaal (de zogenaamde nova) aan bijna onmogelijke eisen moeten voldoen. En de recente opstelling van de Raad van State maakt dat ook de marges nauwelijks nog een uitweg bieden (zie publicatie Thomas Spijkerboer; zie aanklacht van Human Right Watch tegen Nederland voor schenden van mensenrechten). Wil je dit pad nog bewandelen, dan moet je sterk in je schoenen staan. Afhaken betekent een nederlaag, maar dit is wel wat er momenteel gebeurt. Het minimale aantal zaken dat gewonnen wordt door asieladvocaten heeft ertoe geleid dat één op de vijf advocaten er momenteel al mee gestopt is en dat vele asielzoekers alleen naar de zitting gaan.

Moet de functie van het hulpverleners misschien veranderen? Zullen we ons bijvoorbeeld meer moeten richten op hulp bij de opbouw van een illegaal bestaan? Of zijn er nog andere manieren waarop we hulp kunnen bieden aan uitgeprocedeerde vluchtelingen? Wat zijn de juridische alternatieven? Doormigratie? Vtv op andere gronden? Welke problemen leveren een mvv-vereiste? Kunnen we misschien (meer) zaken naar het Europese hof brengen? Gaan we de nadruk op sociale basisrechten leggen? Streven we meer werkvergunningen na? Of gaan we op zoek naar de mogelijkheid om elders in Europa een alternatief te bieden, als men in Nederland geen bescherming krijgt? Hoe denken we over terugkeer? Is thema-gericht hulpverleners (de combinatie hulpverlening en actie) een alternatief?

Kortom wie, hoe en hoelang ga je mensen nog helpen als er geen uitzicht op een verblijfsvergunning is?

Discussie

Binnen de huidige hulpverlening aan vluchtelingen en mensen zonder papieren raken ook de marges uitgeput. Reden genoeg om de huidige asiëdiscussie op een 'breder' niveau te tillen door tevens de meer algemene migratiediscussie te gaan volgen. Hoe kan je beeldvorming en de politiek beïnvloeden?

In deze workshop richten we ons echter op de problemen waar we als hulpverleners direct tegenaan lopen. Met name twee met elkaar samenhangende aandachtspunten kwamen aan de orde. Namelijk, de volledig uitgeputte toch al zo minieme opvangcapaciteit voor mensen zonder papieren en de noodzaak een breder maatschappelijk draagvlak te creëren.

De huidige situatie is er één waarin diverse kleine losse clubjes hun eigen hulpverlening in de marges proberen uit te voeren en continu tegen een groep mensen oplopen met wie ze het absoluut niet eens zijn. Is dit de manier waarop wij door willen gaan? Hoe creëren we wél mogelijkheden tot langdurige opvang? Waarom gaan we niet kijken hoeveel mensen er wél bereid zijn om opvang te bieden en richten we onze aandacht niet op hen? Wat zijn de mogelijkheden om een maatschappelijk draagvlak te winnen en hierin te investeren?

Uitbreiding opvangcapaciteit

De uitbreiding van de huidige opvangcapaciteit hangt samen met de uitbreiding van het maatschappelijk draagvlak dat volgens vele aanwezigen momenteel wel degelijk lijkt te bestaan. Aangezien we ons niet gaan neerleggen bij het beperkte aantal opvangplekken kunnen we ons de volgende vragen stellen. Wat ga je doen? Hoe wil je opvangen? Hoe lang ga je door met opvang? Wat draag je uit?

Er blijkt momenteel maatschappelijk wel degelijk een gevoel of de wil te bestaan om iets voor vluchtelingen en mensen zonder papieren te doen. Echter, opvang lijkt veelal te veel gevraagd. Immers, opvang stuit op vele, met name praktische, problemen. Men moet hierbij vooral denken aan de lange termijn waarvoor opvang nodig is en waarvoor mensen garant dienen te staan. Na enige tijd wordt veelal toch wel een vervolg(opvang) verwacht. Een ander (meer onzichtbaar) probleem dat is signaleerd betreft dat ook het enorme opvangnet van landgenoten (lotgenoten) overloopt. Mensen uit de betreffende regio die wel een status hebben nemen het gros van de opvang van personen zonder papieren op zich (zeker in vergelijking met 'autochtonen'). Daarnaast levert dit 'logeren' veel stress en het blijft veelal bij logeren. Bovendien, waar voorheen velen nog logeerden bij AZC's, zien we dat door de 'leegloop' van AZC's opvangplekken verdwijnen en nog meer mensen op straat komen staan.

Een richtpunt dat werd voorgesteld is het verhogen van de weerbaarheid van vluchtelingen. Dat wil zeggen dat we ons niet zullen moeten beperken tot enkel opvang, wat veelal leidt tot hospitalisering, maar ook de taak tot activering op zullen moeten pakken. Een tweede voorstel was het investeren in verbreding van maatschappelijk draagvlak voor een grotere groep vluchtelingen.

Weerbaarheid

Hoe maak je mensen weerbaar? Het leek ons interessant te inventariseren met welke systemen momenteel al gewerkt wordt door de diverse aanwezigen, om vluchtelingen en mensen zonder papieren weerbaarder te maken. Uit deze inventarisatie kwamen de volgende systemen en ideeën, maar ook knelpunten naar voren wat betreft zelfredzaamheid, overlevingsstrategieën en het opzetten van netwerken:

Zelf(hulp)organisaties spelen een grote rol in het opbouwen van netwerken.

Het grote belang van werk is bekend, echter werk blijft problematisch. Dus moeten mogelijkheden gezocht worden in woonwerkplanden, Maar ook het 'project help elkaar' (Utrecht) is een voorbeeld.

Er zou een groter beroep op psychologische hulpverlening gedaan moeten kunnen worden. Mensen lopen veelal voorsnog stuk op overleven in plaats van leven. Suggesties als ruilsystemen (Lets en Noppes) en vrijwilligerswerk voor mensen zonder papieren blijken veelal problematisch. Immers, beide leveren eenvoudigweg geen geld op. Om mensen uit hun isolement te halen lijkt dit wel een goede oplossing, maar nogmaals de huur moet ook betaald worden.

Werkgemeenschappen waarbij ook mensen zonder papieren betrokken zijn zitten nog in de 'onderzoeksfase'.

Iedereen heel individueel bekijken, om vervolgens aansluiting te zoeken bij mensen met bijvoorbeeld eenzelfde beroep of interesse.

Voor vrouwen zijn veel meer kleine klussen beschikbaar als oppassen, schoonmaken, tuinieren, behangen. Voor mannen blijkt dit problematisch.

Er moet ook bekeken en geadviseerd worden tot welk minimum loon mensen werken.

Draagvlakverbreding

Waarom is er draagvlak voor 'schrijnende' gevallen, de ons allen bekende 'echte vluchteling'? Hoe creëren we een draagvlak voor een algemenere en grotere groep vluchtelingen, in plaats van enkel voor door de media als zodanig gedefinieerde 'zielige gevallen'? Hoe kunnen we de huidige dominante beeldvorming van de 'echte' vluchteling beïnvloeden, aangezien wij een vele grotere groep als 'schrijnend' definiëren (of liever gezegd aangezien wij dit onderscheid tussen schrijnend en niet schrijnend niet beogen te maken)?

Wat de ervaring ons leert is dat directe betrokkenheid met vluchtelingen het draagvlak voor deze groep doet vergroten: "Wat men (niet) kent, bemint men (niet)". Het is dus een idee om bepaalde systemen te bedenken en te onderzoeken die de betrokkenheid met vluchtelingen stimuleren. Of met andere woorden, zodat er een breder (ruimer) beeld ontstaat van mensen zonder papieren en de algehele vluchtelingenproblematiek. Hierbij moeten we denken aan adoptie- of buddystemen, waarbij men dus personen 'koppelt' aan vluchtelingen. Voorbeelden om mensen bekend te maken met de betreffende groep zijn projecten als 'Restaurant Grenzeloos' in Utrecht (zelfstandig draaiend restaurant met koks zonder papieren), soepmaaltijden uitdelen aan deze specifieke groep, enzovoorts.

Een tweede methode om het maatschappelijk draagvlak te verbreden is door hiermee op individuele basis aan de slag te gaan om kleinschalige publieke belangstelling voor het onderwerp te krijgen. Dat wil zeggen, geef jouwwoorden aan de pers en de maatschappij. Informeer de lokale media (in huis-aan-huis-blaadjes vind je bijvoorbeeld nooit iets over vluchtelingen dan wel asielsezoekers) en spreek lokaal en regionaal personen (keurig en stevig) aan (burgemeesters/raadslieden). Echter het is belangrijk de pers niet te overvoeren en dus de infomatiestroom te doseren. Media-training (hoe om te gaan met de media) is daarom een interessant idee.

Tot slot, naast het idee om op individuele basis draagvlak vergroten komt ook hier de weerbaarheid van de vluchtelingen weer ter sprake. Omdat draagvlak in het algemeen eenvoudig kan 'omklappen', wat zoals bekend veelal direct invloed heeft op de mogelijkheden van de hulpverlening aan vluchtelingen en uitgeprocedeerden, is ook dit een reden om meer nadruk te leggen op de (individuele) weerbaarheidsaanpak binnen de hulpverlening.

Kortom, de aanpak die voor ons is weggelegd (b)lijkt veelal kleinschalig, individueel en lokaal. Is dit het enige is wat we kunnen doen?

Is dit onze toekomst?

Is het juist niet heel veel wat we doen?! Er lijkt een verschuiving plaats te vinden "van de advocaat naar het buurtcentrum". Daarom lijkt het een interessant idee om de verblijfsvergunning niet langer als enig doel te hebben, maar om je als organisatie ook (naast de procedurele kant) te gaan richten op de weerbaarheid van de individuele vluchteling. Op deze manier kan iemand ondanks een negatief juridisch resultaat toch weerbaar zijn. Zo wordt er dus een accent verlegd, waarbij papieren minder belangrijk worden en het doorleven meer steun geniet. Tegelijkertijd zullen we blijven benadrukken dat we onder protest hulpverleners. Zo voorkomen we dat we een verlengstuk van justitie worden. Het is belangrijk dat we naast dit 'gerommel in de marge' ons werk zichtbaar te maken (protest) en dat we bij de politiek hard aan de bel blijven trekken om de extremiteit van het huidige beleid in de aandacht te krijgen.. Daartoe zal een massaler draagvlak in de samenleving gecreeerd moeten worden. Persoonlijk betrokkenheid kan hierbij een belangrijke functie vervullen, echter met als doel uiteindelijk een draagvlak na te streven dat gebaseerd is op de achterliggende problematiek, en niet enkel beperkt is tot dat ene persoonlijke contact. Zorg ervoor dat het bekend is wat je doet. Maar probeer ook scholen, artsen en andere (reguliere) instanties die in toenemende mate met deze doelgroep te maken krijgen, zo te stimuleren dat zij zelf zorg gaan dragen voor deze bekendheid.

Opmerkingen

Human Right Watch publiceert 9 april 2003 een rapportage betreffende de mistanden in de 48-uurs procedure.

Hoe zit het eigenlijk met de strafbaarheid van illegaliteit en strafbaarstelling van hulpverlening aan mensen zonder papieren?

Het wetsartikel van de Europese Unie is momenteel afgerond (EU staatsblad). Binnen twee jaar zal dit in de Nederlandse wetgeving opgenomen moeten worden. De hulpverlening aan personen die al in Nederland zijn (*residence*) is niet strafbaar, als het zonder winstbejag gebeurt. Hulp bij binnenkomst/doorsluizen (*trafficking*) is wel strafbaar, behalve als het om humanitaire redenen gaat. De Nederlandse regering heeft deze uitzonderingsclausule Echter uit de rechtspraak zal nog moeten blijken hoe hiermee zal worden omgegaan. Het was niet geheel duidelijk op dit reeds in het kabinet besproken is of dat dit binnenkort zal worden ingebracht. In het regeerakkoord van CDA/VVD/LPF stond wel dat illegaliteit strafbaar gesteld zal worden.

generaal pardon:

Een generaal of specifiek pardon moeten we niet alleen voorstellen voor de zogenaamde 'schrijnende zaken'. We moeten ons ook richten op een veel grotere algemene groep en hiervoor in de toekomst draagvlak zien te winnen. Dit draagvlak groeit ook, met name als je denkt aan de zogenaamde 'ingeburgerden' en personen die al jaren in Nederland aanwezig zijn.

Een lobby bij het CDA voor een generaal pardon zal ook zeker door moeten gaan, maar of een dergelijk pardon er komt is onzeker. De taak aan ons dus, om te bedenken wat te doen.

Geen scheiding maken tussen 'schrijnende' en 'niet-schrijnende' zaken, daar wij allen in het algemeen een vele grotere groep schrijnend vinden dan een generaal pardon veelal voorstelt. We zullen het draagvlak voor een veel grotere groep moeten bevorderen.

Workshop 2:

Samenwerken met andere instanties

O.l.v. Alies Fernhout

Doelgroep

Onze doelgroep breidt zich aanzienlijk uit. Zo'n vijf jaar geleden kwamen alleen uitgeprocedeerde vluchtelingen bij ons voor hulp. Inmiddels worden wij ook benaderd door vluchtelingen die nog wel een lopende procedure hebben maar die overheidswege geen opvang krijgen. Deze laatste groep is de afgelopen tijd aanzienlijk gegroeid. Bijvoorbeeld zeventig procent van de mensen die asiel aanvraagt, wordt na een korte AC-procedure gelijk afgewezen en op straat gezet. Hoewel er na deze afwijzing nog een beroepsmogelijkheid bestaat worden de vluchtelingen in afwachting van de uitspraak op straat gezet. Het merendeel hiervan klopt bij kerken en kleine vluchtelingenorganisaties aan. Deze zijn echter beperkt in hun middelen en kunnen derhalve niet iedereen helpen. Tegelijkertijd wordt de groeiende groep zichtbaarder in de samenleving: ook andere hulpverleningsinstellingen krijgen meer en meer te maken met mensen zonder verblijfsvergunning. En veelal verwijzen ze door naar vluchtelingenorganisaties omdat het Ongedocumenteerden betreft. Ongeacht de problematiek en los van de vraag wat wij voor diegene kunnen doen. Bijvoorbeeld een opvanginstelling die naar ons verwijst voor opvang, omdat het iemand zonder verblijfsvergunning betreft.

Dan ligt er ook het probleem dat de Raad van State de overheid vrij spel geeft. Steeds vaker oordeelt dit hoogste rechtsorgaan dat nieuwe feiten (nova) in de eerste procedure aan de orde hadden moeten komen. Op deze gronden worden herhaalde asielverzoeken systematisch afgewezen. Ook als het gaat om trauma of marteling gaat terwijl toch bekend is dat deze aspecten niet makkelijk ter sprake gebracht worden.

Vraagstelling

Vandaar de vraag die we vandaag aan iedereen voor willen leggen. Hoe kunnen we het netwerk dat zich inzet voor onze doelgroep uitbreiden? Hoe kan je ervoor zorgen dat instellingen die naar ons doorverwijzen zich zelf hard gaan maken voor deze doelgroep? Zowel wat betreft praktische hulpverlening maar ook wat betreft politieke lobby. Misschien zijn er landelijk al vele geslaagde initiatieven en kunnen we van elkaars ervaringen leren.

Opvang

Het eerste voorbeeld dat in dit verband genoemd wordt is een Amsterdams voorbeeld. Omdat er steeds meer uitgeprocedeerde vluchtelingen een beroep deden op de reguliere hulpverlening is er een samenwerkingsverband ontstaan tussen de dak- en thuisloze opvang en de vluchtelingenorganisaties binnen Amsterdam (de Werkgroep Perspectief Asielzoekers). Deze werkgroep heeft met succes een subsidieverzoek ingediend bij de gemeente Amsterdam.

Je zou kunnen kijken of dit op andere terreinen ook mogelijk is. Vrouwenopvang zoals de Blijf van mijn lijf huizen zijn erg strikt in hun criteria. Illegale vrouwen vangt ze absoluut niet op, want dan wordt deze opvang niet vergoed. Alle aanwezigen delen deze ervaring.

Gezondheidszorg

Voor wat betreft de toegankelijkheid van de gezondheidszorg wordt het volgende opgemerkt. Je moet benadrukken dat het belang bij beide partijen ligt. In Utrecht hebben ze het voorbeeld over tuberculose: het is ook in het belang van de volksgezondheid om hier wat aan te doen. Door structureel iedereen naar de GG en GD te sturen leg je contact. Als er een besmettelijke ziekte wordt geconstateerd is de cliënt via een organisatie goed te traceren. Is eenmaal het contact gelegd dan is het de volgende keer misschien ook makkelijker om iemand bijvoorbeeld voor psychische hulp binnen te krijgen.

De ervaringen met het koppelingsfonds zijn erg verdeeld. Overigens ook binnen steden zijn de ervaringen soms nog erg afwijkend (bijv. Utrecht). Maar de vraag die terecht wordt gesteld: gaat het om good will of zijn het rechten? Je kunt een netwerk ontwikkelen waar je in geval van nood een beroep op kunt doen, maar afdwingen dat er iets gebeurt en er structurele oplossingen komen is vrijwel onmogelijk. Zelfs de werking van het koppelingsfonds blijft altijd ergens op die grens functioneren.

Voordelen van samenwerkingsverbanden inzake politieke lobby

Het is goed om voor hulp terug te verwijzen naar doorverwijzende organisaties. Hierdoor ontstaat een bredere lobby voor onze doelgroep richting landelijke politiek. Ook als er richting gemeenten signalen afgegeven worden kan dit hiertoe bijdragen. De politieke lobby wordt sterker als het niet meer alleen de vluchtelingenorganisaties zijn die deze voert maar als bijvoorbeeld ook de kindbescherming schrijnende zaken aan het licht brengt of Defence for Children.

Vluchtelingenwerk Amsterdam is een actieve lobby gestart waar veel contacten met bureau jeugdzorg, Defence For Children (DFC) en Human Rights Watch (HRW) zijn gelegd.

Het voorbeeld wordt genoemd van een kind dat illegaal is en de moeder niet. Kind wordt uiteindelijk gedoogd in het centrum door de COA maar deze wil dit niet officieel maken.

De Werkgroep Vluchtelingen Vrij krijgt van het NIDOS bijvoorbeeld adressenbestanden om samen te strijden voor betere rechten voor de verbetering van de positie van AMA's.

De vraag wordt gesteld in hoeverre er samengewerkt wordt met zwarte zelforganisaties.

Opgemerkt wordt dat deze niet vertegenwoordigd zijn op de conferentie. Het ASKV werkt binnen de hulpverlening wel samen met deze organisaties maar merkt wel op dat veel zelforganisaties niet voor mensen zonder verblijfsvergunning willen werken. Of hieraan geen bekendheid willen geven. Voor de conferentie zijn de zelforganisaties wel degelijk uitgenodigd.

Als mogelijke samenwerking met vluchtelingen zelf wordt het voorbeeld genoemd uit Groningen waar een goed platform is opgericht voor mensen die in de ROA wonen. Door deze samenwerking is ook meer informatie beschikbaar. Binnen dit platform worden acties geïnitieerd en uitgevoerd.

Voordelen van samenwerking inzake hulpaanbod vergroten

Maar los van de politieke lobby is het ook van belang het hulpaanbod voor onze doelgroep te vergroten.

Zo hanteert men in Groningen de werkwijze: als iemand wordt terugverwezen naar de vluchtelingenorganisatie dan met de vluchteling in kwestie meegaan en zorg 'afdwingen'. Natuurlijk is het niet de bedoeling om andere maatschappelijke instellingen tegen je te krijgen, maar juist mede te interesseren voor de problematiek.

Kanttekeningen bij samenwerkingsverbanden

Ook werden er tijdens de workshop een aantal kritische kanttekeningen geplaatst bij samenwerkingsverbanden: zo bestaat de kans dat men zich hierachter verschuilt en zich van verdere verantwoordelijkheid onthoudt.

Een voorbeeld hiervan is de gemeente Amsterdam waar zonder pardon de ROA woningen ontruimd worden 'want er is toch een vangnet' te weten de werkgroep perspectief asielzoekers.

Dan ontstaat er een discussie over de aanwezigheid van het IOM als deelnemer aan de conferentie. Het ASKV heeft besloten hen uit te nodigen omdat er op lokaal niveau met hen wordt

samengewerkt. Een aantal organisaties heeft hier moeite mee omdat het IOM toch als een terugkeer bureau van de overheid wordt gezien. Het IOM brengt hier tegen in dat zij meer doet. Zo heeft zij bijvoorbeeld ook een actieve rol bij familie hereniging. Er zijn veel niveaus van samenwerken. Wat betreft 'samenwerking met' het IOM wordt het eerder gezien als een gebruik maken van diensten. Als laatste een oproep om in ieder geval te voorkomen dat samenwerking met IOM als voorwaarde gesteld wordt. In een aantal steden is dit het geval i.v.m. gemeentesubsidie.

Iemand vraagt zich af in hoeverre je dan ook niet de IND en het COA als partners kan uitnodigen. Kan ook heel praktisch zijn. Het verschil is echter dat zij er in de praktijk een andere doelstelling op na houden die moeilijk verenigbaar is met de werkwijze van vluchtelingenorganisaties.

Het samenwerken met werkgevers verloopt moeizaam. Werk vinden in particuliere kring gaat nog, maar zodra het werkgevers betreft is de angst om gepakt te worden te groot. Een idee is om vrijwilligerswerk bijvoorbeeld te ruilen voor een cursus aanbod.

Conclusie

Iedereen acht het van belangrijk dat verontwaardiging tot actie leidt. Andere organisaties blijven benaderen opdat er een breder hulpaanbod ontstaat. Daarnaast ook zo veel mogelijk ook andere organisaties blijven betrekken bij je doelgroep zodat er richting politiek een sterker signaal wordt afgegeven. Het landelijke beleid is erop gericht om de problemen van vluchtelingen op straat zo veel mogelijk te marginaliseren. Lokaal liggen deze belangen heel anders.

Plenair

Hoe kan de toenemende druk op de hulpverlening zichtbaar gemaakt worden. Hoe kunnen we bewerkstelligen dat er grote organisaties of gemeenten zich in gaan zetten voor onze doelgroep? De overheid sluit de deuren en vluchtelingenorganisaties krijgen steeds meer hulpvragen.

In Utrecht en Amersfoort is een ROA mobilisatielijst in het leven geroepen. Den Haag heeft als gemeente, na het op straat zetten van vluchtelingen, een brief gestuurd naar de overheid.

Ook werkt het goed om scholen te betrekken. Kinderen worden dan actief en vaak is het zo dat mensen best graag hun verhaal kwijt willen. Beter registreren wat er aan hulp wordt verleend. Vaak zijn cijfers overtuigend. Probleem is dat organisaties vaak geen tijd hebben om uitgebreid te registreren. Van belang is ook om politici bij je acties te betrekken. Zo veel mogelijk verhalen op papier zetten. Vluchtelingenproblematiek niet loskoppelen van de rest van de ontwikkelingen in de maatschappij.

Voor wat betreft landelijke campagnes; er is een initiatief "De Nacht van de Vervanging" waarin vluchtelingenorganisaties gemeenteraadsleden benaderen met de vraag of zij hen voor een nacht opvang willen bieden. Dit omdat ten eerste het erop lijkt dat de gemeenten zich weer terug willen gaan trekken. Maar ook om samen met de gemeenten de verantwoordelijkheid voor opvang bij landelijke overheid te blijven leggen. Er wordt een ander onderwerp voor een campagne geopperd namelijk de verhoging van de legeskosten. Dit is langs de kamer om geregeld. Er wordt geadviseerd om hiervoor politici te interesseren zodat hierover kamervragen gesteld gaan worden. Mogelijk wordt er een motie ingediend. Het landelijk bureau is aan het uitzoeken in hoeverre hiervoor bijzondere bijstand aangevraagd kan worden. Volgens VW Adam is dit niet mogelijk op andere plaatsen blijkt dit wel weer mogelijk.

Hoe kunnen we grote organisaties mobiliseren om zich voor de groep uitgeprocedeerde vluchtelingen in te zetten. De Federatie Opvang heeft slechts het probleem gesignaleerd. Verder heeft dit geen grote gevolgen gehad.

Het RIAGG Zuid Limburg heeft bijvoorbeeld iemand vrijgesteld om lobby te voeren voor deze groep. Het beleid van de GG en GZ is in verschillende delen van Nederland erg verschillend. Er is door Cordaid en Defence for Children een onderzoek gedaan naar knelpunten in het onderwijs aan illegale kinderen. Hieruit is een goed rapport gekomen. Verder kan het probleem aangaande de opvang politiek aangekaart worden, zeker als het om capaciteit gaat.

I.v.m. het beleid zijn Amnesty International en Vluchtelingenwerk Nederland regelmatig in de publiciteit met exacte gegevens en feiten. In Utrecht is een lobby richting wethouder Spijkman i.s.m. INLIA. Algemene legitimatieplicht is ook een ernstige zaak voor uitgeprocedeerden. Er lijkt een deal te ontstaan met Nawijn over de beëindiging van de gemeente opvang in juni. Het idee van de Nacht van de Vervanging wordt nog een keer voor het voetlicht gebracht. Wie is er geïnteresseerd. Lutgarde en Thera reageren positief. Cees van Veelen maakt bekend dat er een mailinglist 'voorvluchtelingen' bestaat en dat iedereen hier lid van kan worden. Nieuws aangaande vluchtelingen en vluchtelingenbeleid wordt hierop gepubliceerd. Verder wordt het "Book of Solidarity" aangekondigd. Uitgegeven door PICUM met daarin een motivering van verschillende organisaties waarom er hulp wordt geboden aan mensen zonder papieren.

Bijlage 1**belangrijke websites/emailadressen**

human rights watch	www.hrw.org
defense for children	e-mail DCINL@wxs.nl
	www.defence-for-children.org
voorvluchtelingen	voorvluchtelingen@yahoogroups.com
picum	www.picum.org
Vereniging Nederlandse Gemeente	www.vng.nl

Bijlage 2**Stof tot nadenken uitgedeeld bij workshop 1****Inleiding**

Wat is de toekomst van de hulpverlening nu juridisch ons bijna alles onmogelijk wordt gemaakt? Migratie blijft een feit ook al wordt de asielpoort steeds meer afgesloten. Mensen blijven met dezelfde hulpvragen op de deur kloppen; onderdak, werk, leefgeld, medische zorg een verblijfsvergunning. De meesten van jullie zijn en zullen bezig blijven met het asielvraagstuk en procedures. Het blijft noodzakelijk om diegenen te beschermen en op te vangen die niet terug kunnen. Maar nadenken over alternatieven naast asiel wordt wel steeds belangrijker.

Als hulporganisatie kun je verschillende wegen inslaan of zelfs tegelijk bewandelen. Want een keuze voor het ene is niet gelijk perse een keuze tegen het andere. Vaak kies je andere trajecten voor verschillende mensen. Netwerken en zwartwerken, toch nog asiel of terugkeer.

Het ligt er ook aan welke eisen en voorwaarden je stelt aan de hulp die je biedt. Of welke motivatie, politiek, kerkelijk, humanitair, of allemaal, er ten grondslag ligt aan de organisatie. Wat is je doel en wie is dan je doelgroep? Vrouwen, kinderen, bejaarden, getraumatiseerden, bepaalde nationaliteiten, al wie er aan de deur komt? Ook anderen naast vluchtelingen? Wie ga je helpen om hier te blijven en te overleven en met wie ga je nadenken over terugkeer of kan dit ook samengaan?

Wil je alleen de ergste nood verhelpen of wil je door middel van de hulp meer een politiek statement maken of problemen signaleren waarop eventueel actie gevoerd kan worden?

Is je hulp puur gericht op de vluchtelingen of ook op informering en verandering van maatschappij en politiek? Dit heeft dan natuurlijk ook effect op het karakter van de hulpverlening. De meeste mensen willen hier blijven en overleven maar een langdurig bestaan in de illegaliteit kan uiteindelijk geestelijk en lichamelijk behoorlijk slopend zijn.

Ieder mens is vrij om zijn eigen keuze te maken, daar mag nooit aan getornt worden. Het enige wat je als hulpverlener kunt doen is per geval inschatten wat de mogelijkheden zijn en daarover duidelijkheid geven aan de hulpvrager.

Ik kan in deze workshop geen helder antwoord geven over hoe de toekomst eruit zal zien. Misschien verwachten jullie van mij het ei van Columbus, helaas het is eigenlijk meer een eindeloze serie open deuren geworden. Maar ik heb wel voor jullie deze open deuren eens op een rijtje gezet. En daardoor een aantal mogelijkheden geschetst en dan kunnen we samen inventariseren en bediscussieren over hoe jullie daar tegen aan kijken.

- 1 a bescherming bieden aan diegenen die niet terug kunnen
- 1 b duur overlevingsstrategien en netwerken
- 2 terugkeer
- 3 thema-gericht hulpverleners
- 4 juridische alternatieven
- 5 basisrechten
- 6 strafbaarstelling

1 a. Bescherming bieden aan degenen die niet terug kunnen.

Wie help je om te blijven en vang je op?

Het is duidelijk dat er door het huidige asiel-systeem grote gaten vallen qua beoordeling en qua huisvesting. Dat betekent dat er relatief steeds meer mensen worden afgewezen die niet terug kunnen.

- Vluchtelingen die vanwege formele regelgeving geen nieuwe procedure meer kunnen beginnen met hun bewijzen, getraumatiseerden, technisch onuitzetbaren, afkomstig uit onveilige landen die veilig zijn verklaard, etcetera.

- Anderen behoeven opvang omdat ze op straat gezet worden maar daar niet kunnen overleven de kwetsbare groepen; vrouwen, kinderen, gezinnen, bejaarden, afgewezen Ama's, zieken .

- Verder zou er eigenlijk een specifiek pardon moeten komen voor alle vluchtelingen die hier al langer dan vijf jaar wonen, een deel van hun leven hier geïnvesteerd hebben en geïntegreerd zijn en of hier kinderen hebben gekregen.

- Dan zijn er nog alle vovo's die bij het aanmeldcentrum op straat gekieperd worden maar ook graag hun beroepszitting willen bijwonen en rustig de uitslag afwachten op een veilige plek.

- En de herhaalde asielaanvragers die samen met de vovo's nog steeds wachten tot de staat hen eindelijk gaat opvangen.

Nu is er voor de legaal op straters (vovo's en hasa's) een vage overeenkomst tussen VNG en de centrale overheid dat op den duur er wel opvang zal komen, maar de precieze termijn is helaas erg vaag .Dat terwijl momenteel de AZC's steeds leger of zelfs gesloten worden.

Steeds meer vluchtelingen die buiten de officiële opvangregelingen vallen worden op het bordje van de kerken en de particuliere opvangorganisaties geschoven. Het probleem is dat dat bordje daar veel te klein voor is. De middelen en opvangplekken zijn eenvoudigweg te beperkt Toch moet je een keuze maken. Voor een enkeling is er nog wel een juridisch alternatief zoals doormigratie of een andere VTV-aanvraag (zie punt 4) maar voor de meesten niet.

Criteria die voorheen duidelijk waren moeten worden bijgesteld omdat steeds meer 'perspectieven' niet meer te realiseren zijn. Uiteindelijk vind je jezelf terug op de stoel van koning Solomon om te bepalen wie er wel of niet geholpen gaat worden. Geen prettige positie. Dan is misschien het moment gekomen voor de organisatie zelf om de bepalen welke koers er gevaren gaat worden. Daarbij zijn er eigenlijk geen goede of slechte keuzes zolang de discussie maar serieus gevoerd wordt.

Sommigen hebben dit al gedaan.

- Zij hebben besloten om alle criteria los te laten, open grenzen voor iedereen , laat de vluchteling zelf meedenken en bepalen welk doel hij binnen een bepaalde tijd wil realiseren. Richt je op overlevingsstrategieën. Maar ook bij deze groepen worden de kwetsbaarsten het meest beschermd.

-Anderen besloten juist om alle hulpverlening stop te zetten zodat het probleem meer zichtbaar wordt en zij meer energie kunnen steken in de maatschappelijke discussie over migratie.

-Weer anderen blijven toch vasthouden aan de oude doelgroep omdat de motivatie om juist die te helpen het sterkst is. En een goede motivatie heb je in deze barre hulpverleningstijden wel nodig.

-De meesten komen nu in de praktijk uit op een soort allegaartje van de boven aan de bladzijde genoemde groepen samen met wat terugkeerders (punt 2). Dat zal waarschijnlijk ook wel zo blijven maar het kan zeker geen kwaad over alle opties na te denken.

En wat misschien nog veel belangrijker wordt is niet wie je helpt maar hoe?

1 b Duur, overlevingsstrategieën en netwerken

Indien je besluit iemand te helpen die hier blijft, hoe geef je dat dan vorm en hoe lang ga je ermee door? De opvang is nu vaak verdeeld tussen *korte* opvang en *langdurige* opvang voor degenen die cliënten worden van de organisatie.

Korte opvang is ook moeilijk maar er ontstaat geen band tussen hulpverlener en vluchteling .

Dit is anders bij de langdurige opvang voor echte cliënten. Juist die persoonlijke band maakt het ook weer moeilijk om termijnen te stellen aan de hulpverlening. Zeker ook als je mensen zelf thuis opvangt dat kan eigenlijk alleen in een woongroep of als je zelf in een groot huis woont en niet de contactpersoon bent.

Op de hulpverlener-vluchteling verhouding wil ik hier nu niet verder ingaan dat gebeurt wel in andere intervisie-workshops.

In principe zijn bij de cliënten twee groepen *de weerbaren* en de *niet -weerbaren*.

De weerbaren kun je met wat aanwijzingen leren om zelf te overleven . De meesten doen dit al en weten snel al veel beter de weg dan wijzelf.

Bij de niet-weerbaren is dat een stuk moeilijker. Dit zijn vaak de zieken (trauma's of anders) en de gezinnen met kleine kinderen. Die zet je niet zomaar op straat, je blijft ze vaak ondersteunen en voor je het weet zijn ze *gehospitaliseerd* en worden ze afhankelijk. Er zijn gevallen bekend

waarbij families al zes jaar of langer ondersteund worden. Maar wanneer houdt je op? Of houdt je niet op? Dit probleem zal alleen maar groter worden aangezien er steeds meer zieken en families met kleine kinderen in hoog tempo op straat gezet worden en er steeds meer een beroep wordt gedaan op de alternatieve opvang. Dat betekent dat je eigenlijk toch doorstroom nodig hebt om ook de nieuwkomers te helpen. Dus het lijkt me zeker belangrijk dat er nagedacht wordt binnen een organisatie over de duur van de hulpverlening ook gezien de beperkte middelen en mogelijkheden.

Juist daarom is het ook belangrijk om te proberen de niet-weerbaren wel weerbaarder te maken en ze daardoor ook voor te bereiden op de eventuele eindigheid van hun opvang.

Hoe maak je mensen weerbaar?

Taal, werk, zelfstandigheid en sociale, culturele en religieuze netwerken.

Communicatie is erg belangrijk en dus ook taallessen. De meeste vluchtelingen willen ook graag de taal leren. Televisie kijken en boeken, kranten en je eigen dossier kunnen lezen. Daardoor kun je ook makkelijker sociale contacten maken. Niets wat een Nederlander zo schattig vindt als een vluchteling die de moeite heeft gedaan om zijn taal te leren.

Geef je mensen valse hoop door ze de taal te leren? Misschien. Ik denk het niet, niet zolang je hun situatie duidelijk schetst. Het is dan aan de persoon zelf de beslissing om te gaan leren.

Uiteindelijk verlies je er niets mee.

Werk Als je een termijn stelt aan de opvang en levensonderhoud, dan is het erg belangrijk dat mensen zichzelf kunnen gaan onderhouden. Maar werk is niet zo makkelijk te vinden zeker omdat je ook vaak niet mag werken. Zwartwerk is eigenlijk dan de enige optie die over blijft.

Maar natuurlijk zit er ook een dubieus ethisch kantje aan het mensen stimuleren zich op de zwarte markt te begeven. De salariering en de arbeidsomstandigheden zijn vaak belabberd. Helaas zit er vaak niets anders op. De meesten vinden uiteindelijk zelf hun weg. Schoonmaken, koken, schilderen, kinderopvang, verhuizen en krantenbezorging zijn wel de meest populaire. Met of zonder geleend sofi-nummer.

Een nieuwe ontwikkeling zijn *de informele systemen zoals lets-netwerken*, uitwisseling van diensten en producten biedt onverwachte mogelijkheden. Al hebben de meeste vluchtelingen toch geld nodig al is het maar om de huur te betalen.

Vrijwilligerswerk is ook een mogelijkheid zeker als mensen wel leefgeld krijgen. Want werk is niet alleen goed voor inkomen het haalt mensen ook uit hun sociaal isolement en geeft ze weer een gevoel van eigenwaarde en een normaal dagritme. Denk aan buurthuizen of bejaardentehuizen of kerken.

Zelfstandigheid. Dit heeft alles te maken met het bovenstaande. Maar ook met mensen zoveel mogelijk in hun eigen waarde laten en ze de ruimte geven zelf te zoeken naar oplossingen. Dit zijn volwassen mensen die soms op hun slippertjes over de bergen zijn geklommen om te vluchten. Die kunnen ook best zelf de bibliotheek vinden. Mits een kaart, strippenkaart en een adres. Hoe meer je voor mensen doet hoe meer ze dat ook van je verwachten en hoe minder initiatieven ze zelf nemen. Dat betekent niet dat ik tegen een buddysysteem voor vluchtelingen ben. Integendeel daar ben ik juist voor. Maar neem iemand niet alles uit handen.

Netwerken sociaal, religieus, cultureel.

Welke rol kunnen netwerken hebben, aangezien sommigen na jaren zonder papieren in Nederland te hebben geleefd, ook nog vastlopen? Toch een hele belangrijke rol. Als mensen onderdeel gaan vormen van een gemeenschap dan hebben de andere leden de neiging om hun te gaan helpen met het zoeken naar baantjes, kamers, kleding, boeken, computers, sportmogelijkheden en dat is erg belangrijk. Bovendien raken ze bij die persoon betrokken en maken zich druk om wat er met hem/haar gebeurt. Sociaal isolement en eenzaamheid zijn grote problemen onder vluchtelingen.

Welke netwerken zijn er? Allerlei: Kerken, buurtcentra, woongroepen, kraakkafes, cursussen, vrouwengroepen, gewone cafes, kookgroepen, zelforganisaties, landgenoten, daklozenorganisaties, sportclubs etcetera.

Bij de Raad van Kerken Amsterdam is iemand die een landelijk overzicht bijhoudt van alle anderstalige kerken in Nederland.

Is momenteel het gros van de netwerken niet al volledig uitgeput? Voor een deel wel.

Veel vluchtelingen konden vroeger makkelijk door landgenoten geholpen worden. Maar de nood is veel hoger dan voorheen en bovendien als iedereen op straat gezet wordt valt er weinig te logeren. Bovendien is het de bedoeling van logeren dat je maar tijdelijk blijft. Dus het zoeken naar woonruimte hangt als een contante dreiging boven je hoofd. Hetzelfde geldt voor het zoeken naar werk. Veel vraag weinig aanbod.

Toch zijn er zeker nog wel mogelijkheden. En juist ook het sociaal contact is heel belangrijk, gewoon even je verhaal en frustratie kwijt kunnen.

2 Terugkeer

Terugkeer is een heikel en moeilijk onderwerp .

Ook juist omdat de meeste vluchtelingen hier niet gekomen zijn om direct weer rechts-omkeert te maken. Zelfs degenen die niets te vrezen hebben zitten vaak op z'n minst nog met *een schuld* bij de mensensmokkelaar of familie. En er zijn nog veel grotere problemen zoals *technisch onuitzetbare vluchtelingen* die niet eens terug kunnen omdat er geen consulaire vertegenwoordiging is. Dat betekent geen reispapieren en dus geen ticket van het IOM. Wat moet je dan terug lopen of zwemmen? "U bent hier zelf gekomen dan kun je ook best zelf je terugreis verzorgen, eigen verantwoordelijkheid" dat is het standpunt van de overheid. En hup weer een vluchteling geklinkerd. (informele werkterm voor op straat gezet) Zelfs in het grenshospitium stellen ze de voorwaarde dat als een vreemdelingendienst van buiten Amsterdam iemand wil laten vastzetten zij die ook weer komen ophalen er geen uitzetting komt. Dan kunnen zij die zelf op straat zetten op "een knooppunt van wegen." Lees ook het detentiehooftstuk in ons boek.

Kortom de overheid faalt in haar uitzet en terugkeerbeleid.

Nu zijn er plannen voor *gesloten uitzetcentra* een beetje a la Australië en Denemarken. Maar waarom zou Nederland over een jaar wel lukken wat haar nu niet lukt?

Het is wel zo dat er op Europees niveau hard wordt gesleuteld aan een gezamenlijk terugkeerbeleid. Dat is namelijk zo'n beetje het enigste waar ze op het gebied van asielbeleid wel goed kunnen samenwerken. Er wordt gepraat over een *Europees laisser-passer* en laatst zijn er in België zelfs Guineers uitgezet helemaal zonder reispassen en Guinee accepteerde hen wel. Kortom een gevaarlijke ontwikkeling die goed in de gaten gehouden moet worden.

En wat doen wij?

Terugkeer is voor sommige organisaties onbespreekbaar, anderen doen het erbij en weer anderen maken het een prioriteit of zelfs hun enige bezigheid. Ik denk dat het toch besproken moet worden omdat het voor sommigen die hier kapot en lamgeslagen tegen de muur lopen nu eenmaal een oplossing is. En als er een ambassade is die meewerkt kan het ook nog vrij snel geregeld worden. Natuurlijk wel alleen op vrijwillige basis.

Uit onderzoek (o.a. Philip Muus) is gebleken dat veel vluchtelingen alleen opteren voor terugkeer als ze dit *vrijwillig kunnen doen, er sprake is van een veilige situatie en een toekomst*. Hieruit bleek ook dat veel vluchtelingen er een probleem mee hebben omdat het het sluitstuk is van het uitzetbeleid. Er wordt hun meestal geen vrije keuze geboden. Mensen willen eerst erkent worden in hun vluchteling zijn, zolang dat niet gebeurd is -en daar kon je jarenlang voor vechten- was er een blokkade voor het onderwerp terugkeer.

Ik denk dat het voor de meeste vluchtelingen die hier al jarenlang zijn een onbespreekbaar onderwerp is, domweg omdat ze al veel in hun bestaan hier geïnvesteerd hebben. Eigenlijk is voor deze groep alleen een specifiek pardon een humane oplossing.

Maar voor anderen is dit niet zo, het kan best een oplossing zijn en het wordt juist nu veel belangrijker. Het is ook niet altijd zinvol om mensen voort te duwen in een eindeloze strijd die ze dan ook nog eens gaan verliezen.

Terugkeer kan heel snel, maar ook in een langer traject met cursussen om mensen een beter bestaan te garanderen als ze terug gaan. Meer info bij het IOM en bureau Maatwerk bij Terugkeer.

3 Themagericht hulpverlening.

Hulpverlening gecombineerd met actievoeren.

Je kunt als er geen juridisch perspectief meer is ook een politiek of maatschappelijk perspectief creëren. Wat houdt dat in? Dat betekent dat je een bepaald onderwerp aan de kaak wilt stellen zoals bijvoorbeeld detentie, aanmeldprocedures of trauma. Dan kun je je in de hulpverlening specifiek op richten om dit soort casussen te verzamelen en daarover een dossier aan te leggen. Hiermee stap je dan naar de politiek of je probeert ermee een maatschappelijke discussie op gang te brengen. Daardoor probeer je toch een verbetering teweeg te brengen in de situatie van deze mensen. Je moet dan wel goed opletten hoe je omgaat met de mensen die je helpt want je gebruikt ze in feite wel als actiemateriaal.

En als je campagne over is kan je ze niet zomaar aan de kant zetten.

Het Autonoom Centrum is hier ooit mee gekomen en het blijft een interessant idee.

4 Basisrechten

Strijd voor sociale basisrechten voor vluchtelingen en aanklacht tegen de schending van mensenrechten die het asielsysteem veroorzaakt.

Onderwijs, gezondheidszorg, onderdak, juridische bijstand, werk het zijn allemaal voorbeelden van basisrechten. Basisrechten zijn grondrechten en staan vaak vastgelegd in allerlei internationale verdragen. Maar juist ook in de hulpverlening loop je er vaak tegen aan dat deze rechten geschonden worden. Het zou allemaal goed geregeld moeten zijn maar het loopt niet altijd van een leien dakje.

Voor de gezondheidszorg is het koppelingsfonds ingesteld. Dit functioneert wel heel redelijk maar al te vaak rijzen er toch nog problemen omdat artsen niet goed op de hoogte zijn.

Tandartsen geven vaak niet thuis of worden te duur. Specialistische hulp en ziekenhuizen vallen er sowieso niet onder en krijgen steeds minder zin in illegale wanbetalers. De behandeling wordt vaak toch wel maar ook niet altijd gegeven en daarna volgt de eindeloze stroom rekeningen en incassoburo's. Kortom er is nog een hoop medisch leed en daarbij kunnen hulpverleners vaak een goede bemiddelende rol spelen. De Johannes Wier Stichting is een goede organisatie om medische misstanden te melden.

Onderwijs is wel redelijk toegankelijk maar toch zijn er nog vaak financiële problemen, door schoolgeld, boekengeld, schoolreisjes etcetera. De organisatie Defense for Children heeft hier zojuist een goed rapport over uitgebracht.

De bemiddelende rol van een hulpverlener kan noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat deze rechten gewaarborgd worden. Bovendien is het altijd belangrijk om te signaleren waar het mis gaat en dit te melden bij wetenschappers of maatschappelijke instanties zodat er misschien iets kan veranderen.

Je kunt zelfs een actiecampagne overwegen als je signaleert dat het op een bepaald gebied structureel misgaat of mensenrechtenorganisaties inschakelen.

Zo zal Human Rights Watch binnen afzienbare tijd een rapport uitbrengen over de schendingen van mensenrechten door het nederlands asielbeleid. En zijn er ook steeds meer asieladvocaten die naar het europees hof stappen.

Voor meer informatie over basisrechten informeer bij het PICUM www.picum.org in Brussel.

5 Juridische Alternatieven

Er zijn behalve asiel nog enkele andere juridische mogelijkheden om hier of elders aan een verblijfsvergunning te komen. Helaas zitten daar ook duidelijke beperkingen en kosten aan vast.

5 A. Doormigratie.

Als vluchteling. Officieel, voorheen waren er wel veel meer mogelijkheden bv. voor Bosniërs, op dit moment zijn de kansen hiervoor bijna nihil geworden. Amerika, Canada en Australië hebben de asiel-poorten behoorlijk gesloten. Het kan nooit kwaad om te informeren bij het IOM, of te kijken op de websites van de betreffende ambassades maar koester geen valse hoop.

Informeel. Er zijn wel voorbeelden van vluchtelingen die geprobeerd hebben met valse paspoorten door te reizen maar met wisselend succes. Het blijft een risicovolle onderneming en helaas lopen de laatste jaren steeds vaker mensen tegen de lamp en dan is het zonde van de zuurverdiende eurocentjes. Bovendien wordt het hier gezien als een strafbaar feit (dus contra-indicatie voor nog lopende aanvragen), wordt de persoon in vreemdelingendetentie gezet en heeft daardoor grote kans kamer en werk te verliezen.

Op grond van arbeid. Voor Amerika geldt nog steeds de greencard-lottery.

Daar zijn wel duidelijke regels aan verbonden en de kansen zijn klein. Maar het kan geen kwaad om daar informatie over in huis te halen.

Op de Canadese website staat een lijst van beroepen (veranderd elke 3 maanden) die gevraagd worden. Bovendien is er een puntensysteem en kom je boven de 70 punten dan maak je een kansje. Maar het is een zeer kostbare (enkele duizenden euros), langdurige en moeizame operatie die veel vraagt van de zelfredzaamheid en initiatieven van de persoon die dit onderneemt. Bovendien zijn er hindernissen zoals reispassen en gesprekken op de ambassade in Duitsland, die je als illegaal niet zomaar betreedt. Het is niet totaal onmogelijk maar 'bezint eer ge begint'. Australië biedt hiervoor geen mogelijkheden althans niet voor mensen die hier illegaal verblijven.

Op grond van gezinshereniging of verblijf bij partner. Ook een hele hoop haken en ogen, alleen mogelijk indien het directe familie betreft. En een hoop geheisa met ambassades en reispassen. Een Guinese client van ons leerde via internet een Amerikaanse vrouw kennen. Zij kwam hiernaar

toe en ze zijn getrouwd. Helaas lukte niet om via Nederland af te reizen. Hij is terug gegaan naar Guinee, hij mocht toen wel doorreizen en woont nu heel tevreden in Texas. Doormigratie via je eigen land van herkomst kan soms uitkomst bieden. Als het te gevaarlijk is kan een buurland soms uitkomst bieden. Doormigratie kan soms ook en makkelijker naar andere gebieden bv. Zuid-Amerika . Alleen willen de meeste mensen daar niet heen.

5 B. Verblijfsvergunningen in Nederland op andere gronden.

De kosten voor aanvragen zijn aanzienlijk gestegen. De bepalingen zijn nog dezelfde; *verblijf bij partner, studie, gezinshereniging, medisch, tewerkstellingsvergunning*. Een aantal struikelblokken staan in de weg. *Identiteitspapieren, M.V.V. vereisten* etcetera.

Onder *het M.V.V. vereiste* valt alleen in uitzonderlijke gevallen uit te komen (bv. medisch totaal onverantwoord om te reizen, of geen behandeling mogelijk of geen medicijnen verkrijgbaar in het land van herkomst met evt. dodelijke gevolgen).

Indien iemand een partner vindt met een andere Europese nationaliteit die hier woont en werkt valt er mogelijk ook onder het M.V.V. vereiste uit te komen. Je kunt ook als Nederlandse partner naar België of Duitsland verhuizen en werk zoeken, dan heb je daar mogelijk hetzelfde voordeel. Aantoonbare staatloosheid kan een grond zijn maar die is nog niet zomaar aangetoond. Maar vaak is procederen zinloos en zit er niets anders op dan braaf terug te gaan en het te regelen. Helaas is dit voor velen onmogelijk en daarmee vervalt de mogelijkheid tot een aanvraag.

Bij de medische procedure is het wel zo dat indien er geprocedeerd en gewonnen wordt over het M.V.V. vereiste de verblijfsvergunning daar redelijk makkelijk op volgt omdat dit eigenlijk dezelfde voorwaarden zijn.

Over het algemeen geldt dat indien er eenmaal voldaan is aan het M.V.V. vereiste de vergunning daar snel op volgt.

Voor alle voorwaarden en condities waaraan voldaan moet worden is hier te weinig ruimte. De meeste bureaus van rechtshulp hebben daar specifieke folders over.

Als laatste nog *de tewerkstellingsvergunning*, omdat daar soms (met name in de zorgsector) nog wel eens een succesje te boeken valt. Het vraagt alleen een hoop initiatieven van de vluchteling die dit traject wil bewandelen. Diplomas, werkervaring en NT2 zijn daar maar enkele voorbeelden van. Er is een bureau dat bemiddelt: no cure no pay (bona fide) tussen werkgever en medisch personeel. Zij zetten ook de procedure in gang. Het M.V.V. vereiste blijft helaas wel gehandhaafd.

6 Strafbaarstelling

Op Europees niveau is nu geregeld dat de hulp aan illegalen in principe strafbaar gesteld is. Op nationaal niveau kan daar een uitzondering op komen als men de hulp biedt uit humanitaire overwegingen. In Nederland is deze kwestie nog niet in Parlement en kabinet aan de orde geweest en is dus ook nog niets besloten. Het is wel belangrijk om deze kwestie met argusogen te blijven volgen en bijtijds aan de bel te trekken.